

Handläggare
Kristina Björkegren Linder
Telefon: 08-508 33 890

Till
Utbildningsnämnden
2020-08-27

Högre växel i minoritetspolitiken - stärkt samordning och uppföljning (SOU 2020:27)

Remiss från kommunstyrelsen, dnr. KS 2020/974

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänstutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberon
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet ”Högre växel i minoritetspolitiken – stärkt samordning och uppföljning” (SOU 2020:27) till utbildningsnämnden för yttrande.

I utredningen föreslås att myndighetsuppdraget som rör de judiska, romska, sverigefinska och tornedalska minoriteternas rättigheter flyttas från länsstyrelsen i Stockholms län till Institutet för språk och folkminnen. Sametinget har, i enlighet med regeringens direktiv, fortsatt kvar uppdraget för samernas räkning.

Utbildningsförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i betänkandet. Utbildningsförvaltningen välkomnar ett samlat grepp och en samordning av arbetet med nationella minoriteters rättigheter. Utbildningsförvaltningen välkomnar även de föreslagna åtgärderna för att stärka stödet till kommuner och regioner med riktade kunskapshöjande insatser och stöd för kompetensförsörjning på lokal nivå. Samtidigt ställer sig förvaltningen frågande till att uppföljningsansvaret för samtliga minoriteter och minoritetsspråk inte ligger samlat på en myndighet. Det riskerar att leda till en

bristande tydlighet och ineffektivitet när två olika myndigheter utvecklar en rapporteringsstruktur för uppföljningen.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänstutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet ”Högre växel i minoritetspolitiken – stärkt samordning och uppföljning” (SOU 2020:27) till utbildningsnämnden för yttrande. Utredaren har haft i uppdrag att analysera och föreslå en organisation för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken.

I en inledande analys konstateras att samordningen och uppföljningen av minoritetspolitiken har varit bristfällig och att uppföljningsmyndigheternas uppdrag inte är tillräckligt tydligt. Det har, menar utredaren, betydelse för hur myndigheterna valt att tolka sitt uppdrag och hur de prioriterar i arbetet. Samtidigt har uppföljningsmyndigheterna, Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget, inte heller använt sig av möjligheten att själva definiera sitt uppdrag. Ett otydligt uppdrag tillsammans med ett svagt mandat i förhållande till andra myndigheter, har bidragit till att det minoritetspolitiska arbetet blivit kortsiktigt till sin natur. Bristen på tydlighet har också skapat en osäkerhet hos kommuner och regioner om vad de kan förvänta sig från nationellt håll. Ett mer optimalt uppföljningssystem bör, enligt utredaren, innehålla en tydlig målstruktur, ett tydligt uppdrag, en bred löpande bevakning av politikområdet, en periodisk uppföljning med årlig rapportering kombinerat med rapporteringar med längre intervall samt tematiska utvärderingar och djupanalyser.

För att ytterligare stärka den långsiktiga och strategiska uppföljningen av de minoritetspolitiska uppdragen föreslår utredaren att nuvarande uppföljningsområden ersätts med fyra delmål. De tre delområdena *diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet* samt *språk och kulturell identitet* utgör en central del i nuvarande uppföljningssystem. Utredaren menar att dessa inte är fullt ut ändamålsenliga i ett nytt system och föreslår därför att de ersätts med de fyra delmålen *frihet från diskriminering och annan negativ särbehandling, inflytande och delaktighet, kulturell identitet* samt *levande minoritetsspråk*.

I utredningen konstateras att de utmaningar som i dag är kopplade till den systematiska uppföljningen av minoritetsarbetet inte kan

lösas genom att länsstyrelsen tillförs extra resurser. I stället bör all kompetens samlas och koncentreras på en myndighet. Utredaren gör bedömningen att Institutet för språk och folkminnen passar bäst för uppdraget. Utgångspunkten är att institutet sedan tidigare har flera minoritetspolitiska uppdrag, bland annat ansvaret för de kommande nya språkcentrumen för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib och att en samling av kompetensen på ett ställe skapar möjlighet till goda synergieffekter.

Institutet för språk och folkminnen föreslås få i uppdrag att tillhandahålla en struktur för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer och att verka för ökad kunskap om och förståelse för de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar och deras rättigheter. Motsvarande uppdrag åligger Sametinget vad avser samerna och deras rättigheter. Institutet för språk och folkminnen och Sametinget ska även bistå med rådgivning, metodstöd, utbildning och liknande stöd till myndigheter och andra aktörer inom ramen för sina respektive ansvarsområden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av grundskoleavdelningen i samverkan med förskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i betänkandet. Förvaltningen ser behovet av att bygga upp en helhetssyn och systematik kring vilka förväntade effekter som ska uppnås inom minoritetspolitiken.

Samtidigt som förvaltningen välkomnar förslaget att uppföljningsmyndigheten ska utveckla metodstöd och rekommenderat material till kommunerna så ställer sig förvaltningen frågande till att uppföljningsansvaret för samtliga minoriteter och minoritetsspråk inte ligger samlat på en myndighet. Att Sametinget och Institutet för språk och folkminnen får i uppdrag att var för sig utveckla en rapporteringsstruktur för den periodiska uppföljningen av politiken riskerar att leda till en bristande tydlighet och ineffektivitet, inte enbart i förhållande till den kommunala nivån. Det riskerar även att försvåra en fördjupad och samlad analys. Hur samverkan mellan de två myndigheterna kommer att se ut är inte bara helt avgörande för den nya organisationens framgång utan också för huruvida kommuner och regioner får ett likvärdigt stöd. Utbildningsförvaltningen vill i det sammanhanget peka på vikten av att indikatorer anpassas till kommunala

uppföljningssystem och att kommunerna får stöd i arbetet med att på lokal nivå följa upp minoritetspolitiken.

Konsekvenser för jämställdhet och för barn och barns rättigheter

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Eftersom remisstiden är kort föreslår förvaltningen att utbildningsnämnden justerar beslutet omedelbart.

Bilaga

”Högre växel i minoritetspolitiken – stärkt samordning och uppföljning” (SOU 2020:27)